

Egyetemi doktori (PhD) értekezés tézisei

**A KISSERÉNYI GRÓF SERÉNYI CSALÁD HELYE
A GÖMÖRI NÉPI TÖRTÉNETI EMLÉKEZETBEN**

Bodnár Mónika

Témavezető: Dr. Bartha Elek

DEBRECENI EGYETEM

Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola

Debrecen, 2010

a/ Az értekezés célkitűzése, a téma körülhatárolása

Bár a hagyományos néprajzkutatás mindeddig nem tekintette feladatának az arisztokráciával való foglalkozást, reményeink szerint ez az értekezés meggyőzi olvasóit ennek ellenkezőjéről. Az arisztokrácia ugyanis a legtöbbször olyan mély nyomot hagyott a népéletben, annyira meghatározta egy-egy térség, település történetét, népének életét, gazdasági, kulturális és egyéb vonatkozású fejlődését egészen 1944-ig, hogy ezek mellett a néprajztudomány sem mehet el úgy, hogy ne vegyen róluk tudomást.

Miután 1986-ban megbíztak a Gömöri Múzeum vezetésével, Putnokra költözve nagyon sokat hallottam a gróf **Serényi** családról, Putnok földesurairól. Mindenki őket emlegette, hivatkozott rájuk. Különösen két családtag, **László**¹ és **Béla**² neve forgott közszájon, de azon túlmenően, ami az 1894-ben **Balogh Béla**² református lelkész által írott település-monográfiában,³ valamint **P. Kálniczky Vilmán**nak egyik írásában⁴ olvasható, szinte senki nem tudott róluk semmit. Ez a tény adta az indítást, hogy elkezdjek foglalkozni a család történetével. Ezzel párhuzamosan azt is észre kellett vennem, hogy a család egyes tagjai rendkívül nagy hatást gyakoroltak Putnok társadalmára illetve a térség népéletére. Ennek eredményei, nyomai napjainkig föllelhetők.

A **Serényiekkel** kapcsolatos kutatásaimnak jelentős lökést adott, hogy az ezredfordulót Putnok városa új település-monográfia megjelentetésével szándékozott köszönteni, s ebbe a róluk szóló fejezetet én írtam.⁵ Ez a munka még inkább kiteljesedett a *Putnok és a Serényi család* című állandó kiállításra való előkészületek során.⁶ A kiállítás megnyitására 2005 májusában került sor, amikor azonos címmel napvilágott látott egy kiállítási kalauz is.⁷ Az elmúlt évek során több mint 20 publikációm jelent meg ebben a tárgykörben, néhány további pedig a közeljövőben fog megjelenni.

A **Serényi** család Magyarország egyik neves főnemesi családja, amely Morvaországban is jelentős szerepre tett szert. Címereslevele 1518-ból való. Az 1596-ban (**Mihály**₅₈) és 1623-ban (**Mihály**₆₇, **Imre**₄₈, **Pál**₆₉) magyar báróságot, 1638-ban cseh báróságot (**Pál**₆₉, **Gábor**₇₀), majd 1656-ban cseh grófi rangot (**Gábor**₇₀) szerzett arisztokrata család a polgári fejlődés időszakában korábbi gazdasági és politikai befolyását részben

---

¹ Az alsó index számai a családfán való eligazodást segítik. A családfa - táblákba rendezve - az értekezés mellékletében található.

² Balogh Béláról részletesebben lásd BODNÁR Mónika 1999; BODNÁR Mónika 2002.

³ BALOGH Béla 1894.

⁴ P: KÁLNICZKY Vilma 1942. 59-65.

⁵ BODNÁR Mónika 2001 (2002)

⁶ Ezzel kapcsolatosan lásd BODNÁR Mónika 2007-2008. 266-273.

⁷ BODNÁR Mónika 2005.

elvesztette, s ezzel az ún. „ezerholdasok” társadalmához kapcsolódik. Bár a **Serényi** család mind a magyar, mind a cseh–morva köztörténetbe beírta nevét, a történeti és a honismereti, illetve a családtörténeti kutatás alig foglalkozott tagjaival, pedig egyikük, **Béla**¹⁵² (1866–1919), a dualizmus időszakának végén a miniszterségig vitte.

A család talán azért került el korábban a kutatók figyelmét, mivel kompakt iratanyaguk nem maradt fenn, illetve a legteljesebb **Serényi** családi levéltár nem Magyarországon található. A család magyar ágának (magyarországi) rezidenciájául Záblát szolgált. Ez e Trencsén tőszomszédságában fekvő település ma Szlovákiában található. A zábláti levéltár egy jelentős részét ma a Magyar Országos Levéltár őrzi a „gr. **Teleki**-család nagyzábláti levéltára“ néven. Az itt elhelyezett dokumentumok között számos, a **Serényiekkel** kapcsolatos dokumentumot is őriznek, ugyanis Záblát **Franciska**¹²⁴, gróf **Teleki Sámuelné** örökségeként szállott a **Teleki** családra. 1896-ban a későbbi örökös, gr. **Teleki Elemér** eladta a zábláti birtokot – s azzal együtt a kastélyt is – **Polyák Béla** országgyűlési képviselőnek. A kastélyban őrzött családi levéltárra vonatkozóan az a megállapodás jött létre az eladó és vevő között, hogy a birtoktestre és birtokjogokra vonatkozó iratok a vevőt illetik, s azok a kastélyban maradnak, míg a többi a régi tulajdonost illeti, s azok elszállításra kerülnek.⁸ Az első dokumentum együttes ma a pozsonyi levéltárban (Slovenský národný archív) található, a második Budapesten, a Magyar Országos Levéltárban. A zábláti családi levéltár válogatását a 19. századi történetírás egyik ismert alakja, **Thaly Kálmán** végezte, aki e dokumentumok alapján több munkát is publikált.⁹

A két háború közötti időszakban végzett kutatómunkája során **IIa Bálint** is dolgozott a Magyar Országos Levéltárban őrzött nagyzábláti levéltár irataiból, amikor Gömör megyéről írott monumentális munkájához végzett adatgyűjtést.¹⁰

Balogh Béla, Putnok 19. századi monográfusa szerint a **Serényiek** annak ellenére, hogy földesurai a városnak, sohasem tekintették Putnokot annyira otthonuknak, hogy közérdekű okleveleiknek legalább egy részét itt helyezték volna el.¹¹ Ennek ellentmond **Thaly Kálmán** állítása, mely szerint *egy csomagokból némely okmányok, - a bennök talált czédulák szerint, - a század folyamán elvitettek a gr. Serényiek putnoki levéltárába, honnan sohse kerültek vissza. Általában a zábláthi archívum, mint kutatás közben meggyőződünk, a putnokival szoros kapcsolatban áll, úgy, hogy kölcsönösen egymást egészítené ki tartalmuk, s*

---

⁸ THALY Kálmán 1898c. 3.

⁹ THALY Kálmán 1898a; THALY Kálmán 1898b; THALY Kálmán 1898c.

¹⁰ ILA Bálint 1941; ILA Bálint 1942; ILA Bálint 1946; ILA Bálint 1976.

¹¹ BALOGH Béla 1894. 127.

*így magában mindegyik csonka lesz.*¹² A 19-20. század fordulóján esetlegesen mégis megalapított putnoki családi levéltár a világháborúk alatt valószínűleg elpusztult, annak dokumentumairól semmiféle tudomással nem rendelkezünk. Viszont rendkívül gazdag családi iratanyag található a brünni levéltárban (Moravský zemský archiv v Brně), melyek részben a luhacsovici,¹³ részben a milotici kastélyból¹⁴ kerültek be az állami levéltárba. Ebben elsősorban a család morva ágának dokumentumai találhatók, de nem kevés a magyar ágra vonatkozó dokumentum sem.

A **Serényi** család Csanád vármegyéből eredeztethető. Ottani birtokaik a török megszállás következtében elnéptelenedtek. Ők maguk is menekülésre kényszerültek. Részben a Felvidéken, részben Morvaország területén találtak új otthonra. A család egyes prominens képviselői fontos szerepet játszottak a történeti Magyarország, ezen belül is elsősorban Abaúj, Borsod, Gömör, Nógrád, Szepes, Trencsén stb. vármegyék, továbbá Morvaország, valamint a Monarchia történetében is.

A putnoki uradalomhoz az **Orlayak** révén jutottak. **András**₇₂ 1672 körül vette nőül báró **Orlay Borbálát**, s leányági örökösödés révén az ő leszármazottaik bírták ezt az uradalmat a második világháború végéig.

A putnoki uradalom egészen a 19. század közepéig nem szolgált a család otthonául. Még **Farkas**₈₁ is, aki pedig évtizedeken keresztül (1716-1743) gömöri főispán volt, zábláti (Trencsén megye) kastélyában élt, s alispánjaival leginkább gyakori levélváltás útján tartotta a kapcsolatot.¹⁵ Ezen a gyakorlaton csak a 19. század második harmadában változtattak. Előbb **Alajos**₁₄₁ érkezett Putnokra (aki később mégis a lomnici birtok ura lett), ahol 1834-ben kastélyt épített. Őt 1845-ben testvéröccse, **László**₁₄₃ (1815-1893) követte, aki 1860-ban a kor színvonalának megfelelő módon felújította a putnoki kastélyt, amely ettől kezdve a család otthonául szolgált. A család putnoki ágának kétségtelenül legismertebb tagja **László**₁₄₃ legifjabb gyermeke, **Béla**₁₅₇, aki **Tisza István** első kormányában, majd az **Esterházy**-kormányban kereskedelmi miniszter volt, a **Khuen-Héderváry**-kormányban és a **Wekerle**-kormányban pedig a földművelési tárca élén állott. Az ő fia, ifjabb **Béla**₁₆₃ gróf volt a putnoki uradalom utolsó ura, aki 1944 végén hagyta el Putnokot. 1923-1943 között **Lászlónak**₁₄₃ egy másik ágbeli unokája, **Nepomuki János**₁₇₉ gazdálkodott Putnokon, s aki 1943-ban

---

¹² THALY Kálmán 1898c. 4.

¹³ G 77: Rodinný archiv Serényiů 1522-1939. A fondot osztályozta, rendezte, mutatózta és bevezető tanulmánnyal ellátta dr. Pavel Balcárek.

¹⁴ G-152 Rodinný archiv milotické větve Seilernů (1085), 1269-1945. A fondot osztályozta, rendezte, mutatózta és bevezető tanulmánnyal ellátta dr. Pavel Balcárek.

¹⁵ Ennek dokumentumai a Besztercebányai Területi Levéltár (Štátny oblastný archiv v Banskej Bystrici) Gömör megyére vonatkozó dokumentumai között találhatók.

megvásárolta az uradalom egy részét, a bánrévei birtokot, amelynek kastélyát állandó lakásul használta.

Putnok és környéke sokat szenvedett a török időkben. Települései részben vagy egészen elnéptelenedtek. Ez érvényes Putnokra, Máléra, de a közeli, immár Borsod megyei Dédesre is (ez utóbbi szintén a putnoki uradalom része volt).

A **Serényiek** 1707-1760 között telepítették újra elnéptelenedett birtokaikat. Máléra a Trencsén megyei Béláról és Csicsmányból, Putnokra részben ugyaninnen, részben morvaországi birtokaikról hoztak telepéseket. Míg a szlovákok jobbágyok, a morvák kézművesek voltak. A jobbágyösszeírásokban 1715-1773 között több szláv hangzású nevet találunk: **Galko, Hulik, Pies, Szedlatsik, Vaszaliga alias Kis, Szova, Bohács, Detelina, Kohut, Králly, Szedlák, Kozák, Gyurcsics, Lapiche, Moravcsik, Bacsik, Hogai, Lastik, Saftsán, Szamcsan, Kromik, Mosko, Postpisil, Semsanyik, Smisanyik, Volran**. Ezeket a neveket az egyházi anyakönyvek is megőrizték. A felsorolt nevek egy része napjainkban is megtalálható.

A telepítés alapvető hatással volt a népeletre. Ennek tudható be, hogy – a **Serényiek** aktív közreműködése révén – újjászerveződött a putnoki, máléi és dédesi római katolikus egyház. A putnokit 1733-ban alapította újra **Farkas₈₁** gömöri főispán. Az anyakönyveket is ez időtől vezetik. A római katolikus egyház újjászervezésére, újbóli megalapítására azért volt szükség, mert a reformáció során a lakosság áttért a református hitre. A putnoki katolikus egyház eltörlésére 1629-1636 között került sor. Áttekintjük a putnoki katolikus egyház történetét, szólunk a reformációról, majd az ellenreformációról, megemlékezve az ellenreformáció során a tágabb térségben is híressé-hírhedtté vált **Herkó** páterről. Szólunk a putnoki katolikus egyház eltörléséről, majd az 1733. évi, **Farkas₈₁** általi újraalapításáról, s az egyházi életet azon fejezeteiről, melyek összefüggésbe hozhatók az egyházalapító személyével vagy utódaival. Tisztázzuk a kegyuraság kérdését a putnoki templom vonatkozásában. A magyarországi gömöri térségben található szakrális kisémlékek egy része valamilyen módon összefüggésbe hozható a család egyes tagjaival, ezeket is számba vesszük, mivel ezek ugyanúgy beépültek a népi vallásgyakorlás színterei közé, mint az alsóbb néprétegek által állított ilyen jellegű emlékek.

Hosszú időn keresztül szlovák, ill. szlovákul is tudó papok, tanítók szolgáltak Putnokon és Málén. A morva kézművesek betelepítése a kézművesség fellendítését eredményezte a térségben. A telepések szokásaikban, hagyományaikban sokáig őrizték etnikai sajátosságaikat. Erre jó példával szolgálnak pl. a jeles napi szokások. A szlovák nyelv használata a máléiak esetében tovább fennmaradt, mint a putnoki telepések körében, de a 20.

század elejére az előbbieket esetében is általánossá vált a magyar nyelv dominanciája. Az értekezés foglalkozik a máléiak etnikai identitásának változásával is.

A **Serényieknek** jelentős szerepük volt a katolikus felekezeti oktatás, majd később az állami elemi oktatás megteremtésében. **Béla**₁₅₂ iskolaszéki tagként, később a r. k. iskolaszék világi elnökeként tisztában volt azzal, hogy az iskola fenntartása milyen mértékű terheket ró az egyház(ak)ra. Azt is felismerte, hogy a modern kor oktatási színvonalbeli követelményének számos kis, vidéki egyház (közte a putnoki is) nem tud megfelelni. Éppen ezért szorgalmazta és támogatta az egyházi iskolák államosítását. **Béla**₁₅₂ szerepe nem elhanyagolható az egyéb iskolatípusok, oktatási formák létrejöttében sem (polgári iskola, mezőgazdasági képzés, lánynevelő intézet). A városi óvoda megalapítása apjának, **Lászlónak**₁₄₃ volt köszönhető.

Az értekezés kitér a **Serényieknek** Putnok és térsége gazdasági életében, a település urbanizációjában betöltött szerepére. Szól a pogonyi mintagazdaságról, a filoxéravész utáni szőlőtelepítések előmozdítása érdekében megalapított kertgazdasági tanszékről, a térség gazdasági életét máig meghatározó ipari létesítményről, a téglagyárról, továbbá a malomról, a postáról és az Eger-Putnok vasútvonalról.

Bepillantást enged abba, hogy milyen kapcsolatot ápoltak a grófi család tagjai a lakossággal. Az értekezés részét képezi az a történet együttes, melyeket az elmúlt évek során sikerült összegyűjteni a családra vonatkozóan.

A grófi család a 18. század elejétől a 20. század közepéig vállalt meghatározó szerepet a térség életében, ennek hatása napjainkig érezhető. Ennek egyik bizonyossága család kultuszát bemutató fejezet. Ezt a kultuszt a 20. század elejétől követhetjük nyomon, egészen napjainkig.

b/Az alkalmazott módszerek

Dolgozatunk elkészítésekor vegyesen alkalmaztuk a történeti és a néprajzi kutatás módszereit. Felkutattuk és forrásként használtuk azokat a történeti és néprajzi publikációkat, melyek témánk szempontjából fontosak voltak és munkánkhoz adalékkal szolgáltak. Ezek között vannak önálló kötetben megjelent írások, de vannak tanulmánykötetben, illetve periodikákban publikált tanulmányok is. Az ilyen típusú források száma mintegy százötvenre tehető. A nyomtatásban megjelent írások mellett publikálatlan kéziratok forrásokat is felhasználtunk. Számos forrás értékű dokumentumot is sikerült felkutatnunk. Ezeket részben egyházi irattárakban, illetve múzeumok adattárában találtuk, de jelentős a felhasznált levéltári forrásdokumentumok száma is. Ezeket túlmenően terepmunkát is végeztünk, melynek során a család putnoki ágára vonatkozóan gyűjtöttük az adatokat, elsősorban Putnokon és térségében,

de olykor másutt is. Terepmunkánk során célirányos beszélgetéseket folytattunk, divatos kifejezéssel élve interjúkat készítettünk olyan egyénnel, akik érdemleges adatokkal tudtak szolgálni dolgozatunk témáját illetően.

A felsorolt, hagyományosnak mondható forrástípusok mellett eredménnyel használtuk korunk új forrását, a világhálót, az internetet is, ahol részben nehezen hozzáférhető könyveket, tanulmányokat, részben egyéb forrásértékű dokumentumokat (pl. gyászjelentések) találtunk.

c/Az eredmények tézisszerű felsorolása

- Elkészült a kisserényi gróf **Serényi** család genealógiája, melynek rövid összegzése, valamint az ennek alapján elkészített családfa – genealógiai táblákba szerkesztve – részét képezi az értekezésnek.
- Az értekezés felsorolja a család magyarországi birtokait, ezáltal azok időben és térben is áttekinthetőkké válnak. Ezek ismeretében jobban megismerhető a putnoki uradalom szerepe a **Serényi** család szerteágazó birtokain belül.
- Az értekezés felvázolja az újratelepítés nyomán kialakult etnikai képet, nyomon követi az etnikai viszonyok alakulását, valamint az egykor tiszta szlovák településként jellemezhető Málé (Serényfalva) asszimilációs folyamatának és etnikai identitásának alakulását.
- Az értekezés tisztázza a **Serényiek** szerepét katolikus egyház Putnokon és Málén történő újraalapításában, valamint a kegyuraság kérdését a putnoki templom vonatkozásában.
- Összegzi a **Serényiek** szerepét a katolikus oktatás, majd később az állami elemi népoktatás bevezetésében, ezen túlmenően az egyéb szintű oktatás Putnokon való meghonosításában
- Összegi a **Serényieknek** a térség gazdasági életében és urbanizációjában betöltött szerepét.
- Szól a grófi családnak a lakossággal való kapcsolatáról, valamint példákkal illusztrálja, miként élnek az egyes családtagok a recens népi emlékezetben.
- Összegzi a koronként föléledő **Serényi** kultusz tárgyi és szellemi emlékeit, beleértve a legfrissebbeket is.

d/A szerzőnek az értekezés tárgyából megjelent vagy igazoltan

kiadásra elfogadott publikációi

- 1985 Egy gömöri szlovák telepítésű falu asszimilációja. In: Interetnikus kapcsolatok Északkelet-Magyarországon. Kiegészítő kötet. A miskolci HOM néprajzi kiadványai XVI. Szerk.: Szabadsfalvi József-Viga Gyula. Miskolc, 41-51.
- 1987 Szlovák telepesek a magyarországi Gömör területén. In: Folklor és Tradíció IV. MTA Néprajzi Kutató Csoport. Budapest, 77-85.
- 1988 Slowakische Siedler im ungaischen Gebiet von Gömör. In: Ethnographica et Folkloristica Carpathica 5-6. Red.: Ujváry, Zoltán. KLTE Debrecen, 319-323.
- 1992 Serényfalva általános iskolás korú lakosságának történelmi ismeretei és identitása. Gömör néprajza 33. Tanulmányok Faggyas István tiszteletére. Szerk.: Ujváry Zoltán. Debrecen, 131-135.
- 1996 Etnikai és vallási viszonyok Putnokon a 19-20. században. In: Az interetnikus kapcsolatok kutatásának újabb eredményei. Szerk.: Katona Judit-Viga Gyula. Miskolc, 369-374.
- 1997 Bodnár Mónika - Boldogh Sándor: Társadalom - Természet. A Gömöri Múzeum állandó kiállításának katalógusa. Múzeumi Könyvtár 3. Putnok.
- 1997 A putnoki Gömöri Múzeum új állandó kiállításáról. Magyar Múzeumok 4. sz. 50-51.
- 1999 Balogh Béla, Putnok és Harmac történetirója In: HOM Évk. XXXVIII. Szerk.: Veres László-Viga Gyula. Miskolc, 815-821.
- é.n.(2001) Putnok és térségének gazdasági élete (ipari fejlődése) a 20. században. Putnok és Térsége Társulás. Putnok, 59 p.
- 2001 Putnok és a Serényiek. In: Putnok monográfiája. Szerk.: Bodnár Mónika. Putnok, 192-214.
- 2001 Adatok Putnok történetéhez a 19. század második felétől napjainkig. In: Putnok monográfiája. Szerk.: Bodnár Mónika. Putnok, 215-361
- 2002 Balogh Béla, Putnok és Harmac történetirója. In: Múzeumi Könyvtár 9. Putnok, 209-216.
- 2005 Putnok és a Serényi család. A Gömöri Múzeum kiállítási kalauza. Múzeumi Könyvtár 12. A Gömöri Múzeum és Baráti Körének kiadványa. Putnok, 124 p.
- 2006 A Fejes család Putnokon. Adatok Putnok 20. századi társadalmához. In: A Tiszántúli Történész Társaság Közleményei I. Debrecen, 167-172.
- 2007-2008 Adatok Putnok történetéhez a 19. század második felétől napjainkig. In: Számadás. Írások Gömörből és a Gömöri Múzeum első húsz évéből. Szerk.: Bodnár Mónika. Putnok, 122-245.
- 2007-2008 Putnok és a Serényiek című új kiállítás előkészületei a Gömöri Múzeumban. In: Számadás. Írások Gömörből és a Gömöri Múzeum első húsz évéből. Szerk.: Bodnár Mónika. Putnok, 266-273.
- 2008 A gróf Serényi család magyar ága történetének rövid áttekintése. In: A Tiszántúli Történész Társaság Közleményei III. Debrecen. Szerk.: Pozsonyi József. 131-156.
- 2009 A dinasztiaalapító (?) Serényi Mihály (1531-1599). Adatok a gróf Serényi család történetéhez. In: Történeti Muzeológiai Szemle 9. Magyar Múzeumi Történész Társulat. Budapest, 17-36.
- 2009 Szellemjárások és egyéb történetek egy családfakutatás kapcsán. In: Gömörország. Az északi magyar peremvidék fóruma X. évf. 3. sz. 33-36.
- 2009 Serényi kultusz és ennek tárgyi emlékei Putnokon. In: A Tiszántúli Történész Társaság Közleményei 4. Debrecen. Szerk.: Pozsonyi József. 5-14.

- 2009 Serényiek a népi emlékezetben régen és ma. Történetek és azok történeti, kultúrtörténeti háttere. In: A Herman Ottó Múzeum Évkönyve XLVIII. Szerk.: Veres László–Viga Gyula. Miskolc, 155-180.
- 2009 Hoc opus fecit fiero ad laudem Dei... Nápisná pamätná tabuľa v Košiciach a rodina Serényiovcov, obzvláštnym pohľadom na Michala Serényiho (1531-1599) (Megjelenés alatt)
- 2009 Stručný prehľad histórie uhorskej vetvy rodu Serényiovcov. In: Genealogické a heraldické informácie. Moravská genealogická a heraldická spoločnosť, Brno (Megjelenés alatt)
- 2009 A gróf Serényi családhoz köthető szakrális kisépítmények Borsod-Abaúj-Zemplén megye területén. In: Szakrális kisépítmények a Kárpát-medencében. 9. Szegedi Vallási Néprajzi Konferencia 2008. október 8-10-én. Szeged (Megjelenés alatt)

e/A szerzőnek további megjelent vagy igazoltan kiadásra elfogadott

publikációi (tanulmányok, közlemények)

- 1988 Adatok Tornaújfalu népi táplálkozásához. A miskolci HOM Évkönyve XXV-XXVI. Szerk.: Dobrossy István-Viga Gyula. Miskolc, 734-746.
- 1989 Egy kézírásos levélről. A miskolci HOM Közleményei 26. Miskolc, 211-212.
- 1991 A Gömöri Múzeum tevékenysége és feladatai. In: Eredmények és feladatok. A Gömör-kutatás és a Debreceni Néprajzi Intézet. Szerk.: Ujváry Zoltán. Gömör Néprajza 30. Debrecen, 83-87.
- 1991 Adatok egy elmagyarosodott ukrán (ruszin) telepítésű falu - Horváti (Chorvát) - történetéhez és néprajzához. In: Nemzetiség - identitás. A IV. Nemzetközi Néprajzi Nemzetiségkutató Konferencia előadásai. Szerk.: Ujváry Zoltán közreműködésével Eperjessy Ernő-Krupa András. Békéscsaba-Debrecen, 55-66.
- ua. 1992 Adatok egy elmagyarosodott ukrán (ruszin) telepítésű falu történetéhez és néprajzához. In: Kultúra és tradícióI. Tanulmányok Ujváry Zoltán tiszteletére. Szerk.: Viga Gyula. Miskolc. 369-379.
- 1992 Offer öntőformák Szepsiből. Néprajzi Látóhatár I. évf. 3-4. A Györffy István Néprajzi Egyesület folyóirata. Szerk.: Viga Gyula. 194-198.
- 1993 Ünnepi szokások egy elmagyarosodott ruszin telepítésű faluban a mai Szlovákia területén. Fiatal Néprajzkutatók Országos Konferenciája. A Makói Múzeum Füzetek 75. Makó, 155-161.
- 1993 Felső-Bódva völgyi kutatások. Utánpótlás 3. Bódva menti dolgozatok. Szerk.: Bodnár Mónika. Szlovákiai Magyar Néprajzi Társaság. 3-9.
- 1993 Húsvéti táplálkozási szokások a történeti Abaúj-Torna megyében. A miskolci HOM Közl. 28. 60-62.
- 1993 Kísérlet Bódva-völgye néprajzi körülhatárolására. A miskolci HOM Közl. 28. 184-187.
- 1993 Szepsi - a néprajzos szemével. Tokaj és Hegyalja IX. Tokaj, 8-17.
- 1994 Bódva-völgye népessége. Húsvéti táplálkozási szokások interetnikus kapcsolatai. Acta Museologica 1-2. Szerk.: Liszka József. Komárom-Komárno, 221-240.
- 1997 A népszokások tárgyai. In: Borsod-Abaúj-Zemplén megye népművészete. Szerk.: Fügedi Márta-Viga Gyula. Miskolc, 461-482.
- 1997 A putnoki Gömöri Múzeum új állandó kiállításáról. Magyar Múzeumok 4. sz. 50-51.
- 1997 A lakodalmi étrend jelenkori változása egy borsodi faluban. In: A táplálkozáskultúra változatai a 18-20. században. A néprajzkutatók I.

- táplálkozástudományi konferenciájának előadásai. Szerk.: Romsics Imre–Kisbán Eszter. Kalocsai Múzeumi Értekezések 2. Kalocsa, 151-154.
- 1999 Felső-Bódva-völgye lakosságának etnikai és vallási összetétele. In: Tanulmányok a Bódva-völgye múltjából. Szerk.: Bodnár Mónika - Rémiás Tibor. Múzeumi Könyvtár 5., Putnok, 439-448.
- 1999 A Bódva-völgye körülhatárolása. In: Tanulmányok a Bódva-völgye múltjából. Szerk.: Bodnár Mónika - Rémiás Tibor. Múzeumi Könyvtár 5., Putnok, 521-525.
- 1999 A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók XII. Nagygyűlése. (Egy 130 évvel ezelőtti reprezentatív szakmai tanácskozás Rimaszombatban). A Gömör-Kishonti Múzeum Egyesület Évkönyve 1995-1997. Rimaszombat, 21-26.
- 1999 A putnoki Gömöri Múzeum története. A Gömör-Kishonti Múzeum Egyesület Évkönyve 1995-1997. Rimaszombat, 172-182.
- 2001 Tompa-hagyományok és emlékek a magyarországi Gömörben. A miskolci HOM Évkönyve XL. Szerk.: Veres László-Viga Gyula. Miskolc, 554-561.
- 2001 Rendezvények, események Nógrád megye múzeumaiban. Magyar Múzeumok 4. sz. 18-20.
- é.n.(2001) Molnárkalács címszó. (Társszerző: Baltás Lászlóné). In: Hagyományok, ízek, régiók. Magyarország hagyományos és tájjellegű mezőgazdasági és élelmiszeripari termékeinek gyűjteménye. I. kötet. Agrármarketing Centrum – Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, 371-373.
- 2002 Múzeumok, tájházak a Bódva-völgyében. Gömörország. Az északi magyar peremvidék fóruma III. évf. 3. sz. 23-25.
- 2002 Múzeumok, tájházak, kiállítóhelyek a magyarországi Gömörben. Gömörország. Az északi magyar peremvidék fóruma III. évf. 3. sz. 34-36.
- 2002 Tompa-hagyományok és emlékek a magyarországi Gömörben. In: Múzeumi Könyvtár 8. Putnok, 35-41.
- 2002 A Gömöri Múzeum története és a térség közművelődési életében betöltött szerepe. In: Múzeumi Könyvtár 9. Putnok, 2002. 5-154.
- 2002 Etnikai és felekezeti viszonyok a Felső-Bódva völgyében a 20. században. Interethnica 1. Fórum Társadalomtudományi Intézet Etnológiai Központ, Komárom
- 2002 Bodnár Lajos, Dobosy László, Nagy Károly, Répási Imre, Serényi Nepomuki János, Tóthné Horányi Ilus címszavak. In: Magyar Múzeumi Arcképcsarnok. Életrajzok a magyar múzeumügy történetéből. Főszerk.: Bodó Sándor-Viga Gyula. Pulszky Társaság – Tarsoly Kiadó, Budapest, 105.; 205-206.; 641.; 738.; 785.; 903-904.
- 2003 Egy Kossuth relikvia története. Gömörország. Az északi magyar peremvidék fóruma IV. évf. 2. sz. 58-59.
- 2004 Görgő néprajza. (Národopis Hrhova). In: Tornagörgő kismonográfiája. (Malá monografia obce Hrhov). Szerk.: Rémiás Tibor. Tornagörgő (Hrhov), 151-163.; 202-204.
- 2005 A magyarországi Gömör kézművessége. In: Veres László-Viga Gyula szerk.: A miskolci Herman Ottó Múzeum Évkönyve XLIV. Miskolc, 519-544. p.
- 2006 Modern népművészet – tortadíszítés. A tornaújfalusi Koleszár Jánosné tortadíszítő művészete. Agria XLII. Az egeri Dobó István Vármúzeum Évkönyve. Eger, 153-163.
- 2006 Agyagipar a mai magyarországi Gömörben régen és ma. In: Veres László-Viga Gyula szerk.: A miskolci Herman Ottó Múzeum Évkönyve XLV. Miskolc, 572-577.
- 2006 A Gömöri Múzeum 20 éve. In: Magyar Múzeumok 2006/4. 27-30.

- 2007 Húszéves a Gömöri Múzeum. Gömörország. Az északi magyar peremvidék fóruma VIII. évf. 1. sz. 69-83.
- 2007 Azoknak, akik utánunk jönnek. (Tým, čo prídu po nás.) Tornaújfalu – Turnianska Nová Ves, 62 p.
- 2007-2008 Húszéves a Gömöri Múzeum. In: Számadás. Írások Gömörből és a Gömöri Múzeum első húsz évéből. Szerk.: Bodnár Mónika. Putnok, 13-44.
- 2008 A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók XII. Nagygyűlése és Fábry János. Gömörország. Az északi magyar peremvidék fóruma. IX. évf. 1. sz. 6-8.
- 2008 Torna megye görög katolikus falvainak néprajzi képéhez. In: A Herman Ottó Múzeum Évkönyve XLVII. Szerk.: Veres László–Viga Gyula. 725-734.
- 2009 Újfalusiak a barkai búcsún. Adatok Tornaújfalu vallási népeletéhez. In: Barna Gábor 60. születésnapja tiszteletére megjelenő tanulmánykötet. Szerk.: Gleszer Norbert - Mód László - Simon András - Varga Sándor. Szeged (Megjelenés alatt)

